

Liten ekonomisk ordlista

Avskrivningar

Avskrivningar är något man gör för att fördela en utgift över flera år. Om man tex köper in ett dyrt mikroskop för 100 tkr som varar i fem år, så blir ekonomiredovisningen väldigt ”svajig” om man under ett år tar hela kostnaden på 100 tkr, och ingenting under de fyra nästa. I stället delar man upp utgiften på så många år som prylen förväntas hålla, och får då en mer rättvisande ekonomisk bild med en kostnad på 20 tkr årligen i 5 år. Detta är endast en bokföringsmässig åtgärd och innebär INTE att man som forskare behöver betala mikroskopet två gånger, dels vid inköp, dels när det skrivs av. Då blandar man ”äpplen och päron”.

Balansräkning

Balansräkningen är en årlig lista på tillgångar och skulder i räkenskaperna. Summan av tillgångarna är alltid lika stora som summan av skulderna. Tillgångar är tex kontanta medel, inventarier som inte är färdigavskrivna eller kundfordringar. Skuldsidan är lite lurigare. Dels är det sådant som leverantörsskulder, men skuldsidan innehåller också det som kallas ”egen kapital”, eller myndighetskapitalet. Myndighetskapitalet står på skuldsidan, eftersom det är verksamhetens skuld till ägaren, dvs staten. Om vi tänker oss ett extremt enkelt företag utan någon verksamhet alls, som endast har 1 mkr i kassan (= tillgång), så är det så, att företaget i sig äger ju egentligen inte dessa pengar, utan det gör den som äger företaget, dvs företagets egna kapital (=skuld till ägaren) är också 1 mkr.

Inkomst

Inkomst är ”pengar in i kassan”. Jfr Intäkt.

Intäkt

En intäkt är en periodiserad inkomst, dvs man delar upp inkomsten på flera år för att matcha den med förbrukningen av pengarna. Jfr Inkomst

Kostnad

En kostnad är en periodiserad utgift, dvs man delar upp utgiften på flera år för att bättre spegla hur mycket den inköpta saken kostar årligen under sin livstid. Jfr utgift.

Likviditet

Samma sak som hur mycket pengar man har i kassan.

Myndighetskapital

Myndighetskapital är ungefär det som i privata företag brukar kallas eget kapital. Det är inte samma sak som ”pengar i kassan”, utan är summan av samtliga tidigare års vinster eller förluster i verksamheten. Man kan alltså exempelvis mycket väl ha gott om pengar i kassan, men ändå ha negativt myndighetskapital. I så fall tyder på att man visserligen har gott om pengar, men dessa är uppbundna i framtida åtaganden (och därför periodiserade), och kan alltså inte användas till att täcka upp gamla underskott. Det är myndighetskapitalet som fakultets- och universitetsledning följer upp. Alltså är det

viktigt att visa ett korrekt resultat varje år, med korrekta periodiseringar och korrekta avskrivningar.

Periodiseringar

Periodiseringar handlar om att visa inkomster och utgifter rätt i tiden. Om man fått in ett stort anslag på 4 mkr år 1, och endast använder 1 mkr detta år och 3 mkr året därpå, så är det inte ekonomiskt korrekt och säga att man gör en vinst på 3 mkr första året, och sedan en förlust år 2 på samma belopp. Därför periodiserar man så att inkomsterna och utgifterna matchas rätt i tiden, dvs man får ett nollresultat både år 1 och 2. Så länge som ett forskningsanslag är periodiserat så påverkar det inte verksamhetens resultat.

Resultaträkning

Resultaträkning är en årlig avräkning av hur ekonomin har gått under året, dvs intäkter minus kostnader. Resultatet blir årets vinst eller förlust, som blir en del av myndighetskapitalet. Det är för att resultatet skall bli rättvisande för varje enskilt år som man ägnar sig åt periodiseringar och avskrivningar istället för att bara titta på hur mycket pengar som gått in och ut i kassan varje år.

Utgift

En utgift är ”pengar ut ur kassan”. Jfr Kostnad.